

KRZTUSIEC

mgr Karolina Pieciuk

Sekcja Epidemiologii

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Piasecznie

KRZTUSIEC

ostra choroba zakaźna układu oddechowego

Krztusiec jest ostrą chorobą zakaźną układu oddechowego zwykle przebiegającą pod postacią zapalenia oskrzeli z ciężkimi napadami kaszlu.

Koklusz **wywołany jest przez bakterię *Bordetella pertussis*** wytwarzającą toksynę, która powoduje martwicę nabłonka dróg oddechowych, czego skutkiem jest zaburzenie wydzielania śluzu i silne pobudzenie odruchu kaszlowego.

Nabłonek dróg oddechowych podlega regeneracji jednak kaszel może się utrzymywać do kilku tygodni po zakażeniu.

JAK MOŻEMY SIĘ ZARAZIĆ?

- **jedynym źródłem zakażenia jest chory człowiek** (także uprzednio szczepiony, jeśli zachoruje);
- **do zakażenia dochodzi głównie drogą kropelkową**, przez wdychanie rozpylanej w powietrzu podczas kaszlu wydzieliny z dróg oddechowych chorego;
- okres wylęgania to od 6 do 20 dni, średnio 7 dni.

OBJAWY KRZTUŚCA

Infekcja przebiega zawsze w trzech fazach:

- nieżytowa, trwa 1-2 tygodnie i charakteryzuje się nieżytem nosa, spojówek, gardła i oskrzeli z przekrwieniem błon śluzowych oraz łagodnym kaszlem nasilającym się w nocy;
- napadowego kaszlu utrzymującej się 2-4 tygodnie ataki kaszlu następują jedne po drugim, zwykle kończą się wymiotami z powodu krztuszenia się lepłą wydzieliną;
- zdrowienia, charakteryzuje się zmniejszeniem nasilenia kaszlu i częstości jego występowania i trwa około 2 tygodni, jednak kaszel może się jeszcze utrzymywać przez wiele tygodni

!!!ALE!!

W RÓŻNYCH GRUPACH WIEKOWYCH OBJAWY MAJĄ RÓŻNE NASILENIE

- ✓ **u dzieci** na skutek ogromnego wysiłku wywołanego kaszlem mogą pojawić się wylewy i wybroczyny do spojówek oraz krwawienie z nosa;
- ✓ **u niemowląt** napad kaszlu może zakończyć się całkowitym bezdechem lub drgawkami;
- ✓ **u młodzieży i dorosłych** choroba przebiega pod postacią przewlekłego, męczącego kaszlu, utrzymującego się przez wiele tygodni, okresowo kaszel może przybierać charakter napadowy, kaszlowi m. in. towarzyszy potliwość, zaczerwienienie twarzy, bóle mięśni, kichanie, osłabienie.

!!CHOROBA MA CIĘŻSZY PRZEBIEG U NIEMOWLĄT I MAŁYCH DZIECI!!

Powikłania najczęściej występują w drugiej fazie choroby gdy odpowiednio szybko nie zostanie wdrożone leczenie antybiotykami makroidowymi,

wśród niemowląt i małych dzieci należą do nich:

- ropne zapalenie płuc;
- ostre zapalenie ucha środkowego;
- rzadziej – encefalopatia, drgawki;

wśród młodzieży i dorosłych nieszczepionych lub po wielu latach po szczepieniu główną dolegliwością jest suchy kilkutygodniowy kaszel, rzadziej zapalenie płuc.

JAK ZDIAGNOZOWAĆ KRZTUSIEC?

- Podstawą diagnozy zawsze jest badanie lekarskie, jednak w przypadku choroby, która w początkowej fazie daje niespecyficzne objawy, zachorowanie należy potwierdzić pobierając materiał (krew lub wymaz) i wykonując badanie w kierunku wykrycia obecności:
  - ✓ przeciwciał w klasie IgA ,świadczą o świeżym zakażeniu (badanie serologiczne);
  - ✓ DNA swoistego dla *Bordetella pertusis* (badanie molekularne));
  - ✓ pałeczek *Bordetella pertusis* (badanie bakteriologiczne).

PREWENCJA

Krztusiec jest chorobą, której leczenie jest dostępne i bezpieczne, jednak niespecyficzne objawy, szczególnie u dorosłych prowadzą do wyzdrowienia bez zastosowania leczenia.

Powyższe prowadzi do zarażenia wielu osób podczas choroby (domowników, współpracowników, znajomych), także tych najmłodszych a jak wiadomo niemowlęta i małe dzieci przechodzą chorobą znacznie ciężiej niż młodzież i osoby dorosłe.

PAMIĘTAJMY!

Przechorowanie krztuśca nie daje trwałej odporności tak jak to jest w przypadku innych chorób zakaźnych jak np. ospy wietrznej, noworodek także nie posiada biernej odporności od matki, dlatego **jedyną skuteczną metodą zapobiegania zachorowania jest szczepienie ochronne.**

Co warto wiedzieć o szczepieniu przeciw krztuścowi?

- ❖ pierwsze, stosowane na świecie, szczepionki przeciwko krztuścowi zostały opracowane pod koniec lat 40. XX wieku;
- ❖ szczepionki p/krztuścowi zarejestrowane w Polsce są to preparaty skojarzone i w zależności od rodzaju uodparniają również na inne choroby zakaźne (błonica, tężec, choroba Heinego-Medina , WZW typ B, zakażenia wywołane *Haemophilus influenzae*;
- ❖ **dla niemowląt i dzieci do 14 r.ż. szczepienie jest obowiązkowe, bezpłatne** i wykonywanym w ramach Podstawowej Opieki Zdrowotnej. Schemat szczepienia obejmuje dawkę podstawową podawaną co 4-6 tygodni w trzech dawkach w: 2 m.ż., 3-4 m.ż. i 5-6m.ż. Następnie podawana jest dawka uzupełniająca w pomiędzy 16-18 m.ż. oraz dwie dawki przypominające w 6 r.ż. i 14r.ż.;

!!!UWAGA!!!

- ❖ **szczepienie** przeciw krztuścowi **należy powtarzać u dorosłych co 10 lat** ma to największe znaczenie dla niemowląt, które nie zdążyły jeszcze wytworzyć odporności poszczepiennej a także noworodków, dla których jest za wcześnie na szczepienie.
- ❖ **szczepienie kobiet w ciąży przeciw krztuścowi jest bezpłatne i zalecane między 27 a 36 tyg. ciąży**, daje to odporność bierną (przeciwciała przekazane przez matkę) noworodkowi zanim będzie mógł zostać zaszczepiony.

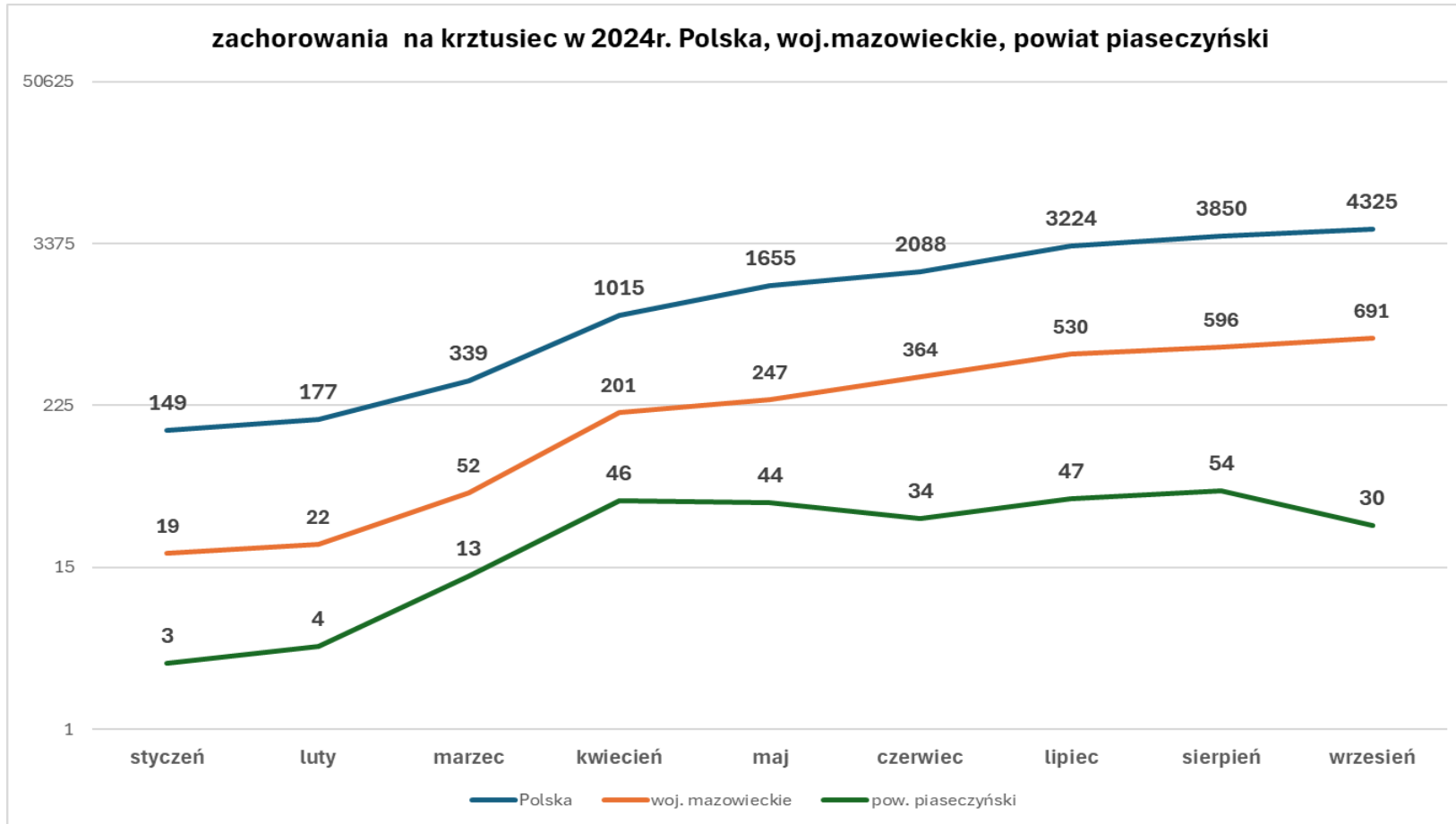
Krztusiec jest jedną z 10 chorób zakaźnych

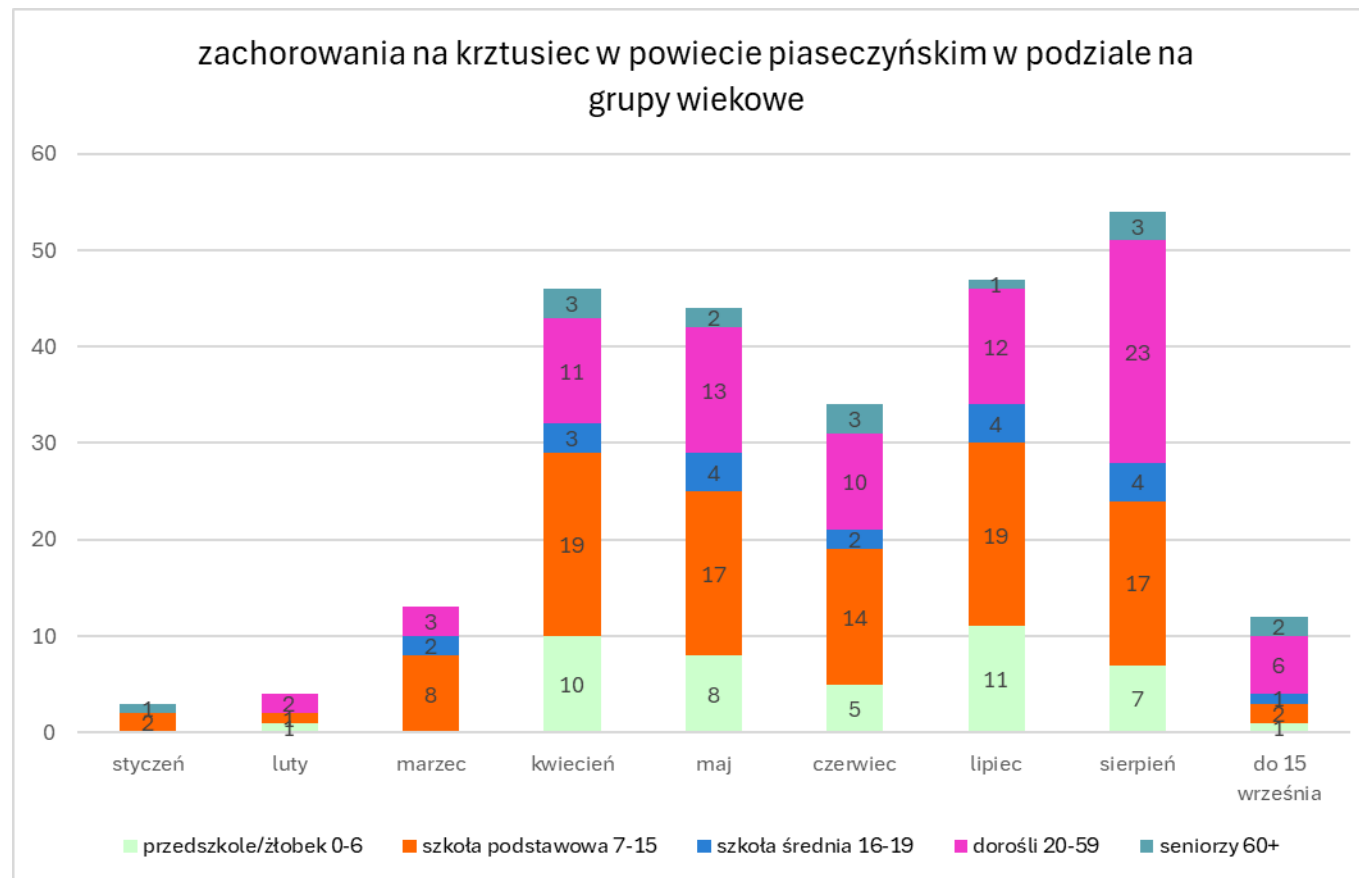
najczęściej powodujących zgon u dzieci.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) każdego roku odnotowuje do 40 milionów przypadków krztuśca, z czego 400 tysięcy kończy się śmiercią.

Sytuacja epidemiologiczna krztuśca w 2024r. Polska, woj. mazowieckie, powiat piaseczyński

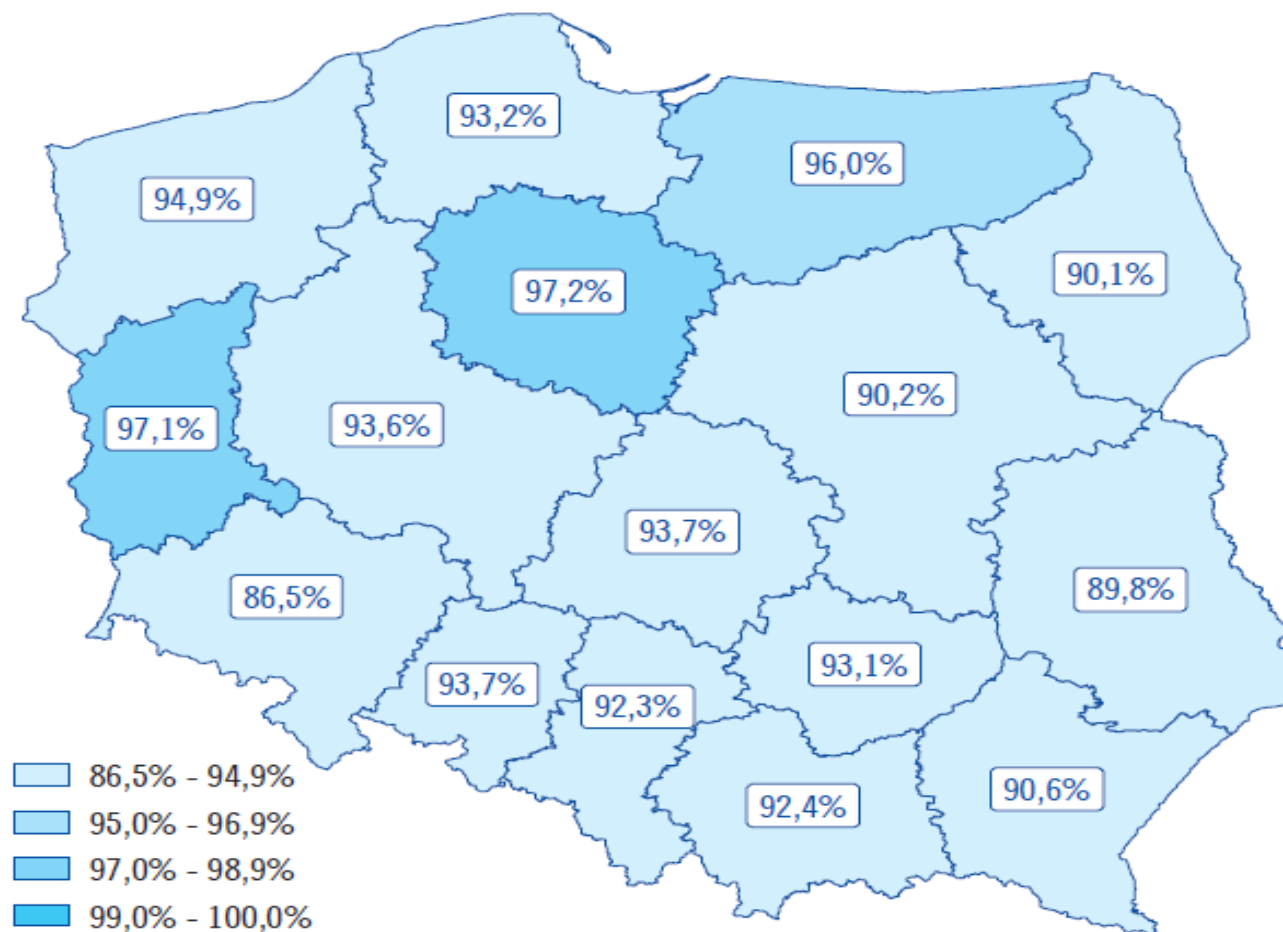
Za powyższy stan rzeczy najprawdopodobniej odpowiedzialny jest stan zaszczepienia.

Próg odporności zbiorowskiej (odsetek osób uodpornionych w populacji, po osiągnięciu którego liczba nowych zakażonych zaczyna się zmniejszać) dla krztuśca szacowany jest na 92-94%.

STAN ZASZCZEPIONIA (SPP) DZIECI W 2 ROKU ŻYCIA W 2023 ROKU WEDŁUG WOJEWÓDZTW

- w stosunku do rocznika

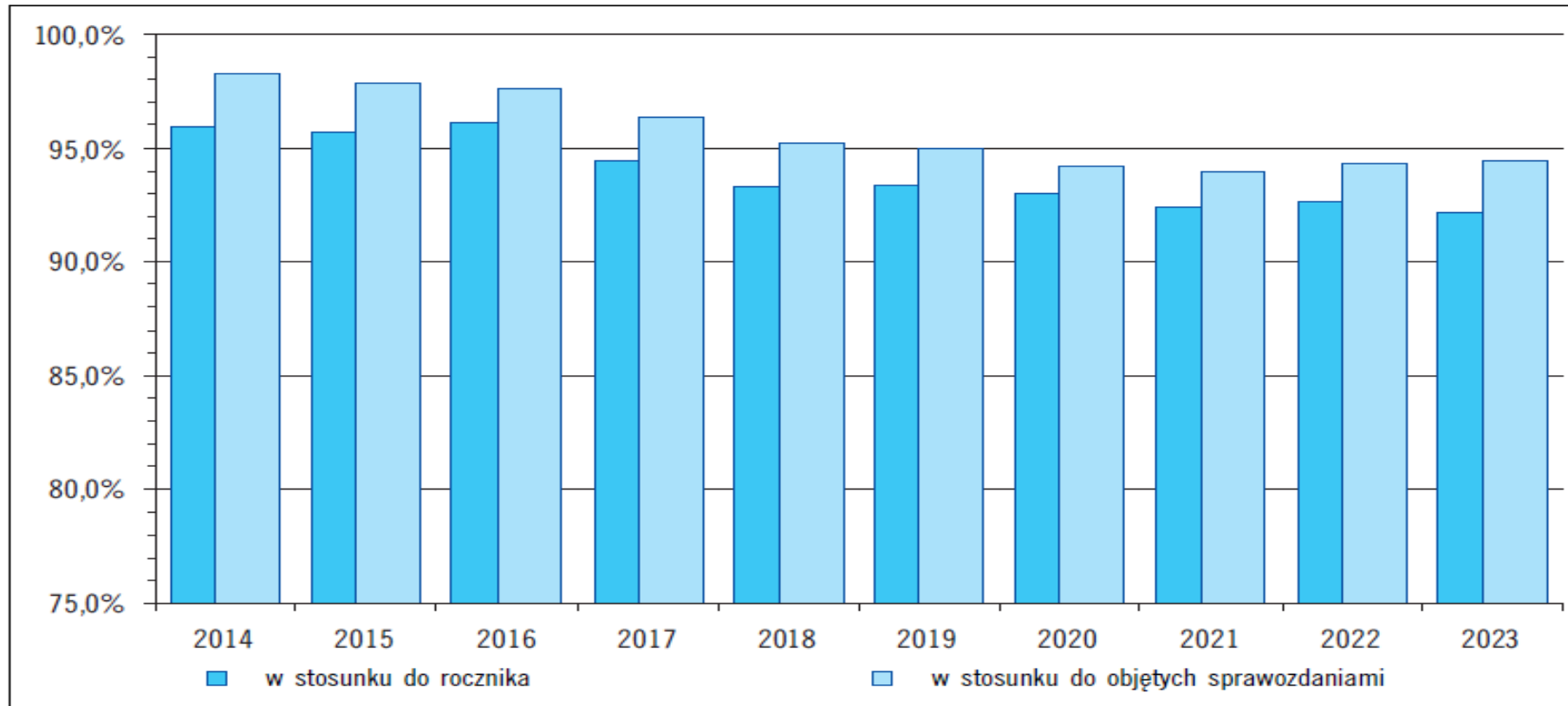

Zgodnie powyższą mapą (źródło: meldunki NIPZH-BIP na rok 2023) przedstawiającą stan zaszczepienia podstawowego p/krztuścowi województwa: podlaskie, mazowieckie, lubelskie i podkarpackie nie przekraczają wymaganego progu odporności zbiorowskiej!

STAN ZASZCZEPIENIA (SPP) DZIECI W 2 ROKU ŻYCIA W LATACH 2014-2023
W STOSUNKU DO LICZBY DZIECI W ROCZNIKU ORAZ W STOSUNKU DO LICZBY OBJĘTYCH SPRAWOZDANIAMI ZE SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH

Powyższy wykres obrazuje nam spadek stanu zaszczepienia p/krztuścowi wśród dzieci w 2 roku życia, zauważyć należy, iż spadek dotyczy szczepień podstawowych p/krztuścowi tzn. wykonywanych wśród niemowląt i małych dzieci, które najczęściej przechodzą zakażenie.

PAMIĘTAJMY!

Szczepienie chroni nie tylko osobę zaszczepioną, ale dodatkowo również najbliższych, którzy nie mogą być zaszczepieni ze względu na przeciwwskazania lub są za mali na szczepienie!

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Źródła:

- <https://www.mp.pl/interna/chapter/B16.II.18.3.1>.
- Biuletyn „SZCZEPIENIA OCHRONNE W POLSCE W 2023 ROKU” Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH - Państwowy Instytut Badawczy Zakład Epidemiologii Chorób Zakaźnych i Nadzoru, Główny Inspektorat Sanitarny
- Departament Przeciwepidemiczny i Ochrony Sanitarnej Granic
- „Choroby zakaźne i pasożytnicze-epidemiologia i profilaktyka” Anna Baumann-Popczyk, Małgorzata Sadkowska-Todys, Andrzej Zieliński wyd. 2014r.
- <https://epibaza.pzh.gov.pl/story/krztusiec-informacje-og%C3%B3lne>
- <https://szczepienia.pzh.gov.pl/%20szczepionki/krztusiec/?print-version>
- <https://szczepienia.pzh.gov.pl/wszystko-o-szczepieniach/co-to-jest-odpornosc-zbiorowiskowa/>
- „Wakcynologia praktyczna” Dorota Mrozek-Budzyn wydanie VI rok 2016 Kraków